

LIBRIS

We know
books

Editura NEUMA
Strada Libertății, nr. 188
Apahida, Județul Cluj

Editor: Andrea H. Hedeș
Copertă și DTP: Gelu Iordache

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

NISTEA, CORNEL

Risipite prin sertare : schițe, nuvele, povestiri /

Cornel Nistea. - Apahida : Neuma, 2025

ISBN 978-630-6592-81-4

821.135.1

Cornel Nistea

Risipite prin sertare

Editura
NEUMA
2025

– Nu mă revolt, doar că trebuie să se admită, să se recunoască adevărul.

– Uite ce zic eu, ca să nu complicăm lucrurile, mâine dimineață să-ți depui demisia. Și mai e ceva, să-ți iei gândul de-a mai publica în vreo revistă literară...

Alba Iulia, martie, 1973

Cuprins

Graurul cu ciocul de aur	5	Moartea suspectă a unei mierle	139
Întoarcerea în Eden	7	Actul securist	143
La o nouă plecare...	9	Suferința lui Alejandro	148
Invitație la o aniversare	15	Fete frumoase	156
Inocență până la capăt	21	Cheotoarea	160
Fișa intimă	27	Noi suntem creștini	164
Criminalul avea ochii albaștri	32	Electorii din cimitir	167
Poveste cu un ministru și o capră	37	Trăirea interzisă	170
Bună ziua, doamna judecător!	42	Pacientul	173
Așa e el...	46	Parii strămbi	178
Voia să aibă și el un tată	52		
A fost atât de minunat azi		Adenda	
alături de tine i	62	Omul în devenire	
Diplomație	71	la Marele Congres	187
Descoperire târzie	75	Idei vechi și noi	195
Și prostituatele scriu	79	Dușmanul de clasă	197
Sclav a ceea ce ai fost	85	El. Criminalul	199
Zâna nopții	87	La Zarcă	202
Câte ceva despre tandrețe	93	Agentul secret	205
Amintiri despre umilință	96	Creații ale lui Lenin	211
Blazonul familiei	101	El. Securistul	213
Motive de divorț	126	Onoarea propagandistului	215
Brățara	132	Memoriul intelectualului	221

Graurul cu ciocul de aur

În amintirea tatălui meu

Când și de unde apăruse aici graurul acesta cu ciocul auriu se întreba în fiecare dimineată. Îi ținea tovarășie de câteva zile, de cum el ieșea pe prispa casei la soare, ori zăbovea în grădină printre pomi.

Nu avea rost să se mai gândească cum îl părăsiseră sau îl uitaseră. Ori îl abandonaseră? De bună seamă că nu-și dădeau seama că toate acestea îl ucidă puțin câte puțin, îi mai dădea însă putere de viață căldura verii, razele soarelui care-i încălzeau mădularele, aușă aceea miraculoasă de lumină care îi dă uneori senzația că plutește și este fericit. Oho, chiar fericit, cum nu fusese niciodată în viața lui. Căci soarele îi cobora pe față, lumina lui năvalnică și binefăcătoare îi intră în ochi, îi mângâie barba, i se strecoară printre sprâncenele stufoase ca să-i ajungă din ochi în adâncul sufletului.

Dar susurul acela de dinaintea ploii și zumzetul vântului, odată cu licăritul frunzelor copacilor, printre care se vede albastrul cerului?...

E bine, acolo, în singurătatea lui. Uneori, când adoarme cotropit de lumina caldă a după-amiezii,

încremenită parcă din cine știe ce pricini, i se pare că a întinerit cu mulți ani. Apoi gândi: Poate demult am trecut în eternitate și eu nu-mi dau seama.

Acum, peste genunchii lui se răstoarnă tainic susurul amurgului, iar regina nopții din fața casei se clatină de o boare ușoară ce se revarsă dinspre apus. Curând apar licăritul primelor stele, în vreme ce văzduhul, mai misterios și mai plin de pace ca niciodată, îl va purta în eternitate.

Caută cu privirea în jur să-și vadă prietenul, graurul cu ciocul de aur, care-l priveghează. Cândva dădu de el pe-o creangă a mărului văratic de lângă casă, apoi gări:

– O, pasăre misterioasă, cine mi te-a trimis aici să-mi ții tovarășie!?...

Alba Iulia, 7 septembrie 1995

Întoarcerea în Eden

O luă de-a dreptul peste câmp, făcu încă o scurtătură prin grădina lui Hupu, călcând cu ușurință pârleazul. Nimeri în iarba necosită. Trăia un fel de senzație plăcută, poate datorită miresmelor dulci ale ierburilor răcoapte, care-l îmbătau în așa măsură și cântecul zborului cosașilor, ce-i săreau înaintea. Apoi se pomeni printre prunii încărcăți de roadă pe-o cărăruie ce ducea la casa părăsită. Aici cineva cosise locul și acum otava crescuse crudă, înflorise trifoiul alb, iar albinele zumzăiau peste câmpul înfierbântat de un soare prietenos. Privi măciuliile de trifoi și-i păru rău că le calcă în picioare. Nu băgă de seamă când ajunse la merii și perii plini de fructe. Își aminti că cu mulți ani în urmă proprietarul adusesese de la Cameră o căruță de pomi fructiferi și chemase un inginer să-i arate cum să-i planteze și să-i îngrijească. I se păruse chestia asta un moft, or uite ce livadă a făcut prietenul său? Și el se chinuia să planteze puișii ieșiți din rădăcinile celorlalți pomi convins căăștia erau mai rezistenți la clima de sub munte. Se pare că se înșelase. Doamne, oare ce l-a apucat pe Bogat să abandoneze minunăție de gospodărie și să plece în America!?

Dădu cu ochii de hambarul de foastână de fag, aproape nou, în care gospodarul își avea lăzile pentru cereale, acum goale desigur. Uite, casa nu are nici un cusur. Privi lacătul greu de la intrare, ruginit. Păianjenii țesuseră peste tot o pânză deasă; o parte îi luă pe vârful pălăriei, pe mâini și pe umeri, ba și pe nas și pe față. Ceva îl hotărî să urce costișa, iar când trecu dincolo de casă, spre vest, se întoarse și privi în urmă. Acum soarele bătea chiar pe acoperișul de țigă roșie și-n ferestrele oblonite. E o casă moartă, fără viață, își zise, numai porumbeii, numai ei se înmulțesc și gunguresc fără să le pese că proprietarul a plecat. Și-a dus nevasta și cei doi copii la socrii săi, iar el s-a urcat pe vapor și a traversat Oceanul...

Trecuseră atâtea fără să le regrete. La cei șaiszeci de ani ai săi rar mai izbucneau îl el dorințe, iar când apăreau, le reprima de îndată.

Se pomeni șoptind un cântec. Aha, asta era, de aceea trecuse pârleazul în grădina fostului său prieten, cu gândul la Elvira, care-l ispitise cu frumusețea ei. Of, of, ce-ți fac amintirile!?

Alba Iulia, 31 iulie 1999

La o nouă plecare...

In memoriam G. Nistor

Mă întrebi mereu ce fac, cum o mai duc cu sănătatea, iar eu, în loc să-ți răspund, glumesc cu tine că a mai trecut o zi frumoasă de vară, că s-au întors unii dintre porumbei la casa bunicilor.

De ce mint mereu, de ce spun lucruri neadevărate, ori visate poate? E de dragul tău desigur, sau pentru a mă amăgi cu o bucurie ce-a uitat să se mai reîntoarcă din zborul ei, asemeni un zmeu pe care-l înălțam în copilărie și mi l-a smucit furtuna. Ori-cum, vara pot trece liniștit pârâul să salut copacul de care localnicii au ancorat puntea. Negreșit voi trece și azi pârâul, voi rupe o bucată de scoarță albă de pe el, pe care voi scrie un poem, un cântec trist pentru eternitate.

Depărtările au început să ucidă, dragul meu prieten, îmi zice cineva mereu la telefon, iar eu nu știu să-i răspund pe măsură, pentru că plecările acelea repetate din ființa mea către Marea Egee îmi secătuiesc puterile.

Ce fac totuși în fiecare zi de când mi-am înjumatățit ființa cu încă o plecare? Învăț să mor răpus

de durere. E ca un taluz sufletul meu lovit de valul unei noi dureri. Cedez zi de zi durerii, tot așa cum umbra nukului se retrage sfioasă după ce invadează grădina. Mă lipsesc de puteri în vreme ce o nouă disperare caută refugiu în ființa mea devastată de tăceri repetate, precum lumina din ecoul unui clopot din turnul bisericii mănăstirii de peste dealul sub care mă aflu.

Să înveți să mori e o experiență tristă, dragă prietene. La o nouă plecare din ființa mea se va prăbuși negreșit ca un balot udat de paie, unul uriaș văzut de mine într-o vară pe o câmpie pustie din Normandia...

Știu, mi-am spus-o de atâtea ori: de ce n-am reînvia speranța, precum câmpul udat de ploaie după o mare secetă, doar nu-i pierit în întregime rizomul din care va apărea cerșetoria, ori ca izvorul reapărut din stâncă după ce cândva și-a pierdut matca. Așa e, dacă aș avea putere. Dacă și iar dacă, același dacă de vreme ce peste mine a coborât inutilul în urma atâtor incertitudini, care au adus disperarea. Desigur, o să merg și astăzi, cum o fac mai zi de zi, să vizitez ruinele străvechiului castel, de unde pot imagina trecutul tumultuos al unor comunități și civilizații pe care le descifrăm cu nu prea multă greutate în colonade și pilaștri, în fărâme de statuete și pietrele de mormânt din vecinătatea fostei capele. De necrezut, dragul meu prieten, după mai

bine de două secole, acolo își mai fac cuib și supraviețuiesc porumbei moțați pe care-i adusesese contele de la o rudă a sa de pe cursul mijlociu al Loarei din Franța. E ceva cu adevărat ciudat cum unii dintre moțații ăștia au venit și-au rămas la casa bunicului, au plecat în vizită la verii lor și s-au reîntors spre marea noastră bucurie, mereu apărând temerea că, la o nouă plecare, porumbeii aceștia nu prea iuți ar putea cădea pradă uliilor ce s-au înmulțit în ultimii ani în pădurile din apropiere.

Mă duc acolo, trec peste praguri, existente sau imaginare, iau în mână o fărâmătură dintr-o marmură ce-a fost cândva statuie sau capitel și mă îngrozesc de viziunea cataclismului, a furiei ce-a izbit piatra într-atât, încât să dispară orice formă a unui obiect care cândva iluminase fața contelui prin superbia lui. Sau când mă aflu în umbra celor doi stejari multisecolari, în susurul pe care abia-l deslușesc al fostului eleșteu, dacă nu cumva al unei arteziene, ce se cupla la o sursă de aducțiune a apei potabile din munte de pe vremea romanilor, moment ce-l trăiesc mereu derutat, aflat în starea aceea între revelație și visare, siderat de efectele misterului de acea ipostază a regretului existenței unei posibile certitudini, a unei descoperiri pe care s-o înfățișez posterității, unei altfel de posterități desigur decât a plebei cotidiene, a cărei principală trășătură e ignoranța, rezultat al lipsei unei minime

voințe și capacități de a-și cultiva sensibilitatea și raționalitatea. Nu, nu-ți spun asta ca rezultat al pustiirii mele sufletești, ci ca simplă constatare, nici gândindu-mă la acele momente de lapidare a orgoliosului sau femeii adultere, căci mai este și un altceva ce eu nu pot spune, dacă există vreo deosebire între aceste acte de agresivitate și uciderea cu pietre a înțeleptului, excluzându-i desigur din ecuație pe Socrate și pe Iisus Hristos...

Dragul meu, un ignorant din marea masă a acestei specii mult majoritare m-ar putea acuza: Unde vezi tu pustiirea, netrebnicule!? când noi toți constatăm că suntem înconjurați de lucruri minunate! Ce i-aș putea răspunde unui asemenea agresor, că el face parte din această pustiire, că gloata în care trăiește nu face altceva prin toată existența ei decât să pustiască?!...

E inutil, dragul meu prieten, e inutil și imposibil să încerce cineva să mai îndrepte lucrurile.

Ne aflăm într-o nouă Sodomă și Gomoră, peste care n-o să mai cadă foc și pucioasă. Dar fuseseră atâtea speranțe după ce contele le-a făcut biserica. Cei mai mulți așteptaseră creștinismul și mântuiris, ca mai apoi, deodată, să afle de la cineva că Dumnezeu nu există și s-au revoltat cu furie oarbă asupra minunățiilor create acolo. Au năvălit în curțile conacului, au pus foc și-au distrus totul. Detaliile acestui coșmar îmi trec prin fața ochilor cu

repeziciune. Între atâtea câte au fost, văd un zdrențos ce ia o amforă pictată, o privește cu ură și-o zdrobește de caldarâm. Ei, n-ai să bănuiești că un ciob din acea superbă amforă l-am ținut azi în palmă, după ce am râcâit cu vârful pantofului în molozul de lângă o fostă colonadă prăbușită acolo. Ar fi prea mult să încerc a-ți explica emoțiile ce m-au copleșit în momentul în care am înlăturat de pe bucățica aceea de porțelan noroiul și i-am văzut strălucirea, inserțiile de albastru, verde, galben, ocră și maro pe nici trei centimetri pătrați. Da, au fost cândva asemenea creatori de frumuseți înzestrați cu har și care și-au transpus sufletul în asemenea obiecte de podoabă, fără să-și pună vreo clipă speranța ca numele lor să rămână în neuitare, căci ce altă soartă au creatorii de giuvaiere, ca și cea a autorilor piramidelor construite să păstreze memoria faraonilor egipteni, în eventualitatea unei noi întrupări?...

Ce energie și de unde ar putea ea apărea să pot lupta cu zădărnicia?, căci tu mă îndemni, în fiecare scrisoare, să nu cedez disperării, să caut „remedii” în real. Păi, ce altceva fac eu când vizitez ruinele? Nu sunt chiar în mijlocul sutelor, dacă nu a miilor de „remedii”, care însă nu-mi sunt de vreun folos de vreme ce aici s-a instalat pustiul. Sau hai să spunem altfel. Cât de greu îmi e să-l numesc „dezastru”!... De acum, după descoperirea acestui adevăr,

vei putea înțelege mai bine că prea m-am asociat acestui fapt istoric, și-ți spun asta după ce azi am stat mai multe minute cu mâna sprijinită pe masa de ritual din altarul fostei biserici, fără să mă întreb vreo clipă cum de n-a luat cineva piatra aceea ce servea pentru proscomidie s-o pună în vreo fundație de casă sau grajd, cum s-a întâmplat cu multă piatră și cărămidă din ruinele castelului. Mă mir acum, cu acea senzație teribilă de imbecilizare ce-mi apasă sufletul, de ce nu sunt capabil ca într-o bună zi să renunț la plecările mele.

Alba Iulia, 27 noiembrie 1999

Invitație la o aniversare

Din nou am avut bucuria să revin în orașul meu natal, de data aceasta invitat personal de către primarul localității, un fost coleg de clasă din școala gimnazială. L-am auzit insistând în receptorul telefonului: Dragul meu, nu cumva să lipsești de la ceremonial, sărbătorim 750 de ani de existență documentară a orașului. Nu uita, în orașul ăsta s-au născut cinci profesori universitari și doi academicieni, vreo 200 de ingineri, tot cam atâția economiști și mulți alți intelectuali care au făcut carieră și și-au adus contribuția la dezvoltarea țării, iar tu ești unul dintre ei.

Știam desigur că primarul Ghiță Purcel era un ticălos, arogându-și merite inexistente, și nu merita să-l bag în seamă, de altfel de câteva ori când am participat la vreun eveniment cultural, l-am evitat, acum însă am acceptat, nu-mi dau seama din ce motive, să mă treacă pe „lista de invitați speciali” de care tocmai îmi vorbise. E adevărat, de mulți ani nu-mi vizitasem părinții fiind mereu plecat peste hotare, invitat să țin conferințe la mai multe universități din Europa și America. Eram de acum în capitală și-mi era dor să trec Carpații în Ardealul copilăriei

și adolescenței mele. Apoi, era vară și voiam să profit de vremea frumoasă și să fac câteva drumeții montane pe potecile bătătorite de mine în tinerețe.

Mai erau două săptămâni până la marele eveniment, mi-am anunțat desigur părinții că voi veni pentru câteva zile acasă, ba am sunat și câțiva prieteni pe care doream să-i văd și să vorbesc cu ei. Mai era încă ceva ce-mi crea emoții. Tocmai aflasem că bunica mea Cristina a făcut 90 de ani și întreabă mereu de mine. De altfel, acesta era argumentul suprem al participării mele la „marele eveniment”. Desigur, am făcut mici cumpărături și m-am interesat ce zboruri am spre orașul meu natal, ca să-mi iau din timp biletul de avion. Am avut grijă să pun în geanta de voiaj și câteva exemplare din cartea mea *Umbrele inserării* pentru a o oferi cu autograf câtorva prieteni și bibliotecii municipale. Măi, măi, mi-am zis, cum a trecut timpul. Să fie șase-șapte ani de când n-am mai fost acasă, să-mi vizitez familia de sărbători, motivând mereu că am multă treabă la instituit, că sunt atât de ocupat la universitate cu cursurile, cu cercetarea, cu susținerea unor conferințe. Pe de altă parte, eram curios să văd, să aflu cum s-a dezvoltat în ultimii ani orașul, aceasta după ce o șosea modernă trece prin apropiere.

Desigur, primarul a insistat să-i comunic ora sosirii avionului, ca să trimită la aeroport o mașină să mă ia. Am acceptat și asta, măcar că se oferiseră să